

Nr 157.

Av herrar **Osterman** och **Ståhl**, om anslag till installerande av röntgenanläggning vid Mariebergs sjukhus.

I sina petita för budgetåret 1946/47 har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av ett reservationsanslag om 200 000 kronor för påbörjande av de statliga sinnessjukhusens förseende med röntgeninstallationer. Sådana finnas f. n. endast vid Birgittas, S:t Sigfrids och Sidsjöns sjukhus. Den statliga sinnessjukvården beräknas ha ett behov av ytterligare 16 st. röntgenutrustningar, vilka var och en torde draga en kostnad av ca 37 000 kr. Den totala kostnaden uppgår i avrundat tal till 600 000 kr. I yttrande över medicinalstyrelsens framställning har statskontoret anfört, att ståndpunkt icke kunde tagas till denna förrän utredning förebragts bl. a. beträffande omfattningen hittills av röntgenundersökningar av vid sjukhusen intagna patienter och kostnaderna för dessa undersökningar ävensom rörande den lokal- och personal- samt andra anläggnings- och driftskostnader, vilka kunna föranledas av att sinnessjukhusen utrustas med röntgenapparatur i föreslagen utsträckning. I årets statsverksproposition har ej upptagits anslag till röntgeninstallationer vid statens sinnessjukhus.

Från olika håll ha under de senaste åren riktats anmärkningar mot vården vid våra sinnessjukhus, som påståtts icke stå i nivå med den, som lämnas vid kroppssjukhusen. Det måste bl. a. av detta skäl vara betydelsefullt, att sinnessjukhusen utrustas med diagnostiska möjligheter, som icke saknas ens vid en mindre sjukstuga. Det är framför allt för den tidiga diagnosen av tuberkulos, som röntgen visat sig vara ett utmärkt hjälpmedel vid sinnessjukhusen. Det anslag, som tidigare beviljats för en systematisk tuberkulosinventering, vittnar om att statsmakterna beaktat detta förhållande, men utan en fortlöpande kontroll blir värdet av massundersökningen illusoriskt. Härtill kommer, att psykiatrien liksom neurologien på ett speciellt område har behov av de möjligheter till förfinad diagnostik, som röntgenundersökningen ger, nämligen då det gäller skallundersökning efter luftinblåsning. Senare års forskningar ha visat, att vid ett flertal psykiska sjukdomstillstånd atrofi eller annan sjuklig förändring av hjärnsubstansen, påvisbar genom encephalografi, legat bakom rubbningen i fråga. Att sålunda ett behov av röntgenapparatur vid sinnessjukhusen föreligger är utan vidare klart. Sannolikt ställer det sig också, förutsatt att resurserna fullt utnyttjas, billigare ur driftssynpunkt att utrusta sjukhusen med

sådan än att låta verkställa undersökningarna i samma omfattning vid lasaretten. De siffror på vid Sidsjöns sjukhus 1945 utförda undersökningar, som återges här nedan, kunna måhända ej anses representativa, bl. a. av det skälet att på grund av materielbrist stor återhållsamhet iakttagits beträffande antalet exponeringar under det senaste året, men må likväl anföras:

Driftkostnader	Undersökningar	Beräknad kostnad vid undersökningens utförande på länslasarett	
		å-pris	kr.
Film- och framkallningsmateriel 1 033	Lungor	200 st.	10 2 000
Konsultläkare 2 500	Hjärtan	8 »	15 120
Summa 3 533	Luftstrupe	2 »	20 40
	Buköversikt	2 »	15 30
	Bröstkorg	5 »	13 65
	Ryggrad	24 »	18 432
	Bäcken	6 »	13 78
	Extremiteter	67 »	10 670
	An-siktsben	2 »	18 36
Antal exponeringar: 508 st.	Tänder	41 »	5 205
			<u>Summa 3 676</u>

Av denna sammanställning framgår, att, bortsett från anläggningskostnaden, verksamheten vid sjukhusets egen röntgenanläggning ställt sig något billigare än ett utnyttjande i samma omfattning av länslasarettets röntgenavdelning genom remiss av patienterna till denna. Därvid har hänsyn ej tagits till den omständigheten, att apparaturen också av sjukhusets läkare och konsultläkaren begagnas för genomlysningar, vilka uppgått till ett hundratal. Ej heller ha transportkostnader för patienternas resor till och från lasarettet upptagits. Röntgenundersökningens förläggande till sinnessjukhuset medför även den fördelen, att den kan utföras på patienter, som på grund av svår oro eljest endast med svårighet eller ej alls skulle kunnat underkastas sådan undersökning.

Vid uppförandet av ett par av de sedan 1930 tillkomna sinnessjukhusen samt vid några reoveringar av gamla sjukhus har utrymme beräknats för röntgenanläggning. Detta är fallet vid Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn, där t. o. m. erforderliga kablar äro framdragna. Vid detta sjukhus är en av de nya rättspsykiatriska undersökningsstationerna förlagd. Det torde därför vara lämpligt att såsom ett första led i sinnessjukhusens förseende med röntgenapparater installera sådan vid nyssnämnda sjukhus, därest det statsfinansiella läget ej medger programmets genomförande i större skala redan nu. Härvid bör emel-

lertid beaktas, att röntgenutrustningen redan från början bör omfatta apparatur, som tillåter skallundersökningar, varför kostnaderna måste beräknas till 50 000 kronor, å vilken summa ett hos medicinalstyrelsen inlämnat anbud slutar.

Med anledning av vad ovan anförts få undertecknade alltså hemställa,

att riksdagen ville bevilja ett belopp av 50 000 kronor för installerande av röntgenanläggning vid Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn.

Stockholm den 22 januari 1946.

Einar Osterman.

Manne Ståhl.